

Archiprix 2022 juryrapport

Inzendvoorwaarden

De Nederlandse masteropleidingen met de afstudeerrichtingen architectuur, stedenbouw, interieur- en landschapsarchitectuur selecteren jaarlijks hun beste afstudeerplannen en sturen die naar Archiprix. De opleidingen kiezen de plannen conform de inzendvoorwaarden en de selectiecriteria van Archiprix. De inzendvoorwaarden stellen een maximum aan het aantal in te zenden plannen, afhankelijk van de grootte van de betreffende opleiding. Voor Delft is het maximum 9, voor Amsterdam 4, Eindhoven 4, Rotterdam 3, Tilburg 2, Wageningen 2, Arnhem 1, Groningen 1 en Maastricht 1. De zes masteropleidingen interieurarchitectuur kunnen samen drie plannen insturen. Dit betekent een maximaal aantal van dertig plannen. Voor de Archiprix 2022 stuurden de opleidingen het maximale aantal plannen in. Naast formele bepalingen bevatten de inzendvoorwaarden de inhoudelijke criteria die de basis vormen voor zowel de selectie van de plannen door de opleidingen als voor de jurybeoordeling. Verlangd wordt dat het ingezonden plan in ieder geval: een ontwerp of ruimtelijk plan als resultaat heeft; een expliciet geformuleerde probleemstelling als uitgangspunt heeft en een inhoudelijke verantwoording bevat van de wijze waarop het plan, uitgaande van de probleemstelling, tot stand is gekomen. Bij de beoordeling wordt gelet op de volgende elementen: de analyse van de opgave; de conceptuele kracht van het plan; de ruimtelijke kwaliteit van het ontwerp in combinatie met een zorgvuldige inzet van middelen; de verantwoording in beeld en geschrift en de samenhang tussen al deze elementen. Deze samenhang is van belang omdat de inzender daarmee aantoont het totale proces te beheersen waarbij het in de opgave gestelde probleem wordt vertaald naar een passende ruimtelijke oplossing.

Jurysamenstelling

Jaarlijks stelt het bestuur van Archiprix een andere, onafhankelijke jury van deskundigen samen. Omwille van de objectiviteit worden geen personen in de jury opgenomen die direct betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van een inzending of die een directe relatie hebben met de ontwerper van een ingezonden plan. De jury heeft als taak om alle deelnemende plannen op hun eigen merites te beoordelen en elk afstudeerplan van een kort inhoudelijk commentaar te voorzien. Daarnaast moet de jury uit de inzendingen de beste plannen selecteren. De jury bestaat uit vijf personen. Vier deskundigen uit de deelnemende vakgebieden en een theoreticus. De samenstelling van de jury die de afstudeerplannen van de Archiprix 2022 beoordeelde is als volgt: **Tess Broekmans** (stedenbouw), **Michou-Nanon de Bruijn** (interieurarchitectuur), **David Kloet** (landschapsarchitectuur), **Violette Schönberger** (theorie) en **Gus Tielens** (architectuur).

Werkwijze

De jury beoordeelde de plannen op 2 en 16 maart 2022 in de faculteit Bouwkunde van de TU-Delft. Voorafgaand aan de jurybeoordeling ontving de jury van elk plan een door de ontwerper opgestelde tekst met de essentie van zijn of haar plan. In de periode tussen de beide jurybijeenkomsten zijn de overige toelichtingen en documenten bij de plannen nader bestudeerd. De jury beoordeelde elk plan afzonderlijk op zijn kwaliteiten, uitgaande van de door Archiprix opgestelde criteria zoals die in de inzendvoorwaarden zijn weergegeven.

Statistiek

Van de dertig ingediende afstudeerplannen zijn er twintig met als afstudeerrichting architectuur, een afstudeerder studeerde af op architectuur én stedenbouw, van twee plannen is de afstudeerrichting stedenbouw, van vier landschapsarchitectuur en drie projecten zijn ontworpen door deelnemers die afstudeerden in de interieurarchitectuur. Veertien projecten hebben een buitenlandse locatie, twee zijn locatieloos en er zijn veertien plannen voor een Nederlandse locatie. Ten opzichte van voorgaande

edities is het aandeel van de stedenbouwplannen met slechts twee inzendingen erg laag, maar gelukkig speelt in een aantal inzendingen van architecten stedenbouw een prominente rol.

Algemene opmerkingen

De jury signaleerde een aantal meer algemene trends waarvan hieronder kort verslag wordt gedaan. Ze is gevraagd om vanuit haar positie in de beroepspraktijk te reflecteren op de selectie van de beste afstudeerplannen van het afgelopen onderwijsjaar. Deze notities zijn dan ook vooral bedoeld voor de opleidingen. Ze zijn te lezen als kritische opmerkingen met betrekking tot de staat van het onderwijs en de focus van de opleidingen. Maar er zitten ook gewoon trends tussen die opvallen zonder daar meteen een waardeoordeel aan te verbinden.

Betrokken ontwerpers

Het merendeel van de plannen geeft blij van een sterke betrokkenheid van de ontwerpers bij de wereld. Dit is een hoopgevende tendens. Ook het down to earth karakter van veel plannen is heel prettig. Er wordt op een positieve manier gekeken naar verandering en wat dat kan betekenen. De rol die de fysieke ruimte kan spelen bij het aanzetten tot verandering vereist een hoge mate van subtiliteit. Dat zien we bij een aantal plannen terug. Wat in het licht van de maakbare samenleving wel verbaast is dat de grote opgaven met betrekking tot het verstedelijkingsvraagstuk, klimaat, natuur en energie in Europa dun gezaaid zijn. Er is wel heel veel engagement met sociale/ruimtelijke vraagstukken buiten de Europese stad. Terwijl er alle aanleiding toe is komen de grote vragen in ons (oude) continent minder prominent naar voren in deze editie van Archiprix.

Stedenbouw

De inzendingen uit deze discipline adresseren belangrijke vragen, maar vaak is het onderzoek sterker dan de vertaling naar het ontwerp. Opvallend is een herwaardering van het gedachtengoed van de jaren zeventig, met veel aandacht voor participatie en menselijke maat. Dit lijkt tot aantrekkelijke oplossingen te leiden, maar de complexiteit van de opgaves van vandaag vraagt om meer.

Landschapsarchitectuur

De kwaliteit van de inzendingen uit deze discipline wisselt sterk. De plannen uit Delft en vooral Amsterdam scoren hoog. Deze plannen, Reviving ponds en Zoetwater erven zoeken de verbinding op met de grote ruimtelijke opgaven. De inzendingen uit Wageningen stellen deze editie teleur. Anders dan in het verleden adresseren de Wageningse plannen geen grote actuele thema's en missen ze de diepgang die normaliter het Wageningse afstudeerwerk kenmerkt.

Interieurarchitectuur

Het afstudeerwerk is in deze context het best te karakteriseren als 'light' maar wel sympathiek en aansprekend. De plannen halen niet de diepgang, mate van complexiteit en/of de doorwerking die kenmerkend is voor de meeste plannen uit de andere disciplines.

Architectuur

Verreweg de grootste categorie wordt gevormd door de architectuurplannen. Hierbinnen is sprake van een grote verscheidenheid aan plannen. Opvallend dat met maar liefst vier museumplannen de museumopgave sterk vertegenwoordigd is.

Tendensen

Materialiteit

Bij een aanmerkelijk deel van de inzendingen is er sprake van fundamentele aandacht voor materialiteit en de activiteit van het maken. Het is verheugend dat de waarde van het productieproces

wordt onderkend. Dit omdat het maakproces een van de sleutels is naar een nieuwe, meer duurzame manier van bouwen.

Activisme

De huidige generatie is zich bewust van de impact die ontwerpers kunnen hebben of zouden willen hebben op maatschappelijke opgaven. Het valt op dat deze plannen pas echt interessant worden als dit onderwerp genuanceerd wordt uitgewerkt. Plannen die zich sterk uitspreken zijn vaak plat. Activisme uit zich op verschillende manieren: sociaal, van vrouwvriendelijke steden tot de woonomstandigheden van arbeidsmigranten, klimaat en duurzaamheid, zoals in de Rotterdamse haven. Maar ook in het kleine zijn ontwerpers betrokken, wat zich uit in participatieve ontwerpprocessen.

Musea

Interessant aan de plannen voor musea is dat ze, hoe verschillend ook, allemaal het concept van het museum fundamenteel aan de orde stellen en daar een nieuwe inhoud aan geven. Dat gaat in de regel niet alleen over het museale aspect, ook de betrokkenheid met de bewoners en/of gebruikers krijgt aandacht.

Onderzoek en ruimtelijke uitwerking

Over het algemeen is het onderzoek goed ontwikkeld en interessant, de ruimtelijke uitwerking blijft daarbij gemiddeld genomen achter. Dat is zorgelijk omdat het hier gaat om werk van dé opleidingen waar het ruimtelijk ontwerpen onderwezen wordt. Een ander punt van zorg is dat sommige ontwerpers álles denken te kunnen. Een sterkere concentratie op het ruimtelijk ontwerp zou helpen om die expertise ook beter te ontwikkelen. Het onderzoek en vaak ook het ontwerp wordt in veel gevallen gepresenteerd en onderbouwd in schitterende boekwerken.

Het is fantastisch als er sprake is van een samenhangende puzzel waarbij alle elementen van opgave, onderzoek, ruimtelijk concept, en uitwerking naadloos op elkaar aansluiten. Dat zien we bij de prijswinnende plannen terug.

Prijzen en vermeldingen

De jury kent twee eerste prijzen, een tweede prijs en een eervolle vermelding toe. De jury belooft hiermee vier uiteenlopende plannen die elk op eigen wijze een inspirerende bijdrage levert aan het vakgebied van het ruimtelijk ontwerpen.

Gedeelde eerste prijs (in alfabetische volgorde)

Decolonising the City: Public Space as Cultural Resistance in Santiago de Chile, ontworpen door: **Tessa Koenig Gimeno**, TU-Delft

Dit activistische afstudeerplan voor de transformatie van het Plaza Italia in Santiago de Chile tot een plein voor demonstraties en bijeenkomsten toont op onnavolgbare wijze aan hoe de openbare ruimte het cultureel verzet kan faciliteren. De sociaal maatschappelijke relevante opgave wordt op overtuigende wijze vertaald naar een rijk, gelaagd ontwerp met het karakter van een manifest, een architectonische provocatie.

Zoetwater erven op zilte zeebodem, ontworpen door: **Lieke Jildou de Jong**, AvB Amsterdam

Dit afstudeerplan biedt een inspirerend perspectief voor de pootaardappelteelt in Noord-Groningen. Het lost alle belangrijke problemen integraal op en voegt daarbij een uitermate poëtische laag aan het landschap toe. In een proces van een aantal decennia wordt het 'nieuwe boeren' in een nieuw productielandschap zeer zorgvuldig en geloofwaardig uitgewerkt in een integraal circulair plan.

Tweede prijs

Earthworks, ontworpen door: **Anna Zań**, AvB Amsterdam

De uitgebalanceerde, rake combinatie van esthetiek, materialisatie, educatie en ontwikkelingsstrategie biedt een naadloos antwoord op de opgave voor de transformatie van de voormalige ENCI cementfabriek bij Maastricht. Het plan is zeer relevant voor de krimpregio.

Eervolle vermelding

Denkbeelden van Rotterdam, ontworpen door: **Marinda Verschoor**, AvB Rotterdam

Geïnspireerd op de methodiek van Piranesi comprimeert dit uitzonderlijke afstudeerplan verschillende tijdslagen tot één laag. Het ruimtelijk theoretisch historisch onderzoek naar de Boompjes in Rotterdam stimuleert het denken over de stad en is als methode algemeen inzetbaar voor de ruimtelijke ontwikkeling van bestaande locaties.

DE AFSTUDEERPLANNEN

A_Topia - Andrea Cavaggion

Opleiding: TU-Eindhoven

Studierichting: architectuur

Mentoren: Juliette Bekkering, Christina Nan

Gelegen bij de veerhaven van Katendrecht in Rotterdam combineert dit ontwerp een datacenter, een makerruimte en woningen in een hybride gebouwencomplex. De keuze van de opgave is fascinerend. De ambitie om de 'open source' benadering van de digitale wereld te vertalen naar het fysieke domein is super interessant. Ook het idee om hoogtechnologische voorzieningen terug te brengen naar de menselijke schaal is relevant. Gezien het boeiende uitgangspunt en het uitstekende onderzoek doet de uitwerking van de op zichzelf vernieuwende ruimtelijke opzet tamelijk gewoon aan. Het ontwerp weet het fysieke en het virtuele niet echt met elkaar te verbinden. Het idee van een gezamenlijke makerruimte als hart van het complex is prima. In de uitwerking wordt de gewekte belofte niet ingelost, het wordt niet goed duidelijk wat de verschillende componenten voor elkaar betekenen en hoe de achterliggende praktische problematiek, zoals de privacy en de veiligheid van het datacenter, wordt opgelost.

An Architecture of Enablement: A Participatory Housing Process for Addis Ababa, Ethiopia - Zhuoming Shia

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: architectuur

Mentoren: Nelson Mota, Frank Schnater, Harald Mooij, Vanessa Grossman

De maatschappelijk relevante opgave bestaat uit de ontwikkeling van een model voor het bieden van passende sociale woningbouw aan de bevolking van Addis Abeba in Ethiopië. Een zeer breed en goed uitgevoerd onderzoek levert een bruikbare toolkit op voor de aanpak van de opgave. Er wordt een participatief besluitvormingsproces ontwikkeld waarin de architect een cruciale rol speelt. De prachtig gepresenteerde uitwerking toont een volwassen, geloofwaardig plan. Hoe het participatieve aspect georganiseerd wordt is niet geheel duidelijk, het lijkt zich te beperken tot de gevel. Het zeer gedetailleerde ontwerp heeft een eerlijke esthetiek en is heel compleet met voldoende aandacht voor ontmoeting en de relatie openbaar en privé.

An Entr'acte on the Sphinx - Mehdi Mousavi

Opleiding: AvB Maastricht

Studierichting: interieurarchitectuur

Mentor: Ekkehard van Rosendaal

Het interieurarchitectuur afstudeerplan betreft de herinrichting van De Sphinx passage in Maastricht door middel van een beeldende interventie in drie delen. De ontwerper wil door middel van een aantal architecturale basisprincipes de passant aanknopingspunten bieden om de ruimte te duiden. Vanuit de arcadeanalyses van Walter Benjamin worden drie thema's, verlangen, vooruitgang en verveling, uitgewerkt. Daarmee stelt de ontwerper zichzelf een interessante opgave. Het autobiografische plan is echter lastig te doorgronden, de verhaallijn is moeilijk te volgen. De relatie van het simpele ontwerp met de opgave wordt niet duidelijk.

Architecture on Demand - Koen Huijs

Opleiding: AAS Tilburg

Studierichting: architectuur

Mentoren: Iwan Westerveen, Pieter Veenstra, Jan Willem van Kuilenburg

Teneinde de Japanner meer controle te bieden over zijn leefomstandigheden stelt dit afstudeerplan een enorme houten rhizomatische structuur voor. Binnen deze door het metabolisme geïnspireerde structuur kunnen woonfuncties zich ontwikkelen en verplaatsen. De bedoeling van het concept is dat het de gebruiker meer controle geeft over zijn woonomgeving en zo de mogelijkheid biedt om te ontsnappen aan de Japanse maatschappelijke druk. De fascinatie van de ontwerper voor het onderwerp werkt aanstekelijk en wordt in de intrigerende presentatie goed overgebracht. De insteek om het van oorsprong Japanse architectuurconcept van het metabolisme als kans te zien voor de oplossing van de sociologische problematiek is interessant, maar de ontwikkelde oplossing is niet meteen overtuigend.

Decolonising the City: Public Space as Cultural Resistance in Santiago de Chile - Tessa Koenig Gimeno

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: architectuur

Mentoren: Daniel Rosbottom, Sam de Vocht, Mauro Parravicini, Mark Pimlott

Dit activistische afstudeerplan voor de transformatie van het Plaza Italia tot Plaza Dignidad (Plein van de Waardigheid) in Santiago de Chile toont op meesterlijke wijze aan hoe de openbare ruimte het cultureel verzet kan faciliteren. Dat is ook precies de bedoeling van het plan. In een schitterend boek wordt de achterliggende geschiedenis en de sociaal maatschappelijke relevantie van het plan verhelderd en op overtuigende wijze vertaald naar een rijk, gelaagd ontwerp. De verschillende lagen van het ontwerp verwijzen op treffende wijze naar de roerige geschiedenis van Chili en de locatie. Het Plaza Italia speelde een centrale rol in de grootschalige golf van protesten die in 2019 door heel Chili plaatsvonden. De dekolonisatie krijgt onder meer gestalte in een ondergronds depot van standbeelden. Deze symbolen van de koloniale en militaire geschiedenis, tijdens de protesten vaak omgetrokken en onthoofd, worden samengebracht onder een grote luifel in een ondergrondse tentoonstelling nabij de entree van de metro. Het enorme plein dat is ontworpen is bekleed met een schitterend plaveisel dat refereert aan de rijke geologie van Chili. Het plein biedt op overtuigende wijze ruimte voor culturele manifestaties. Het plan moet volgens de toelichting begrepen worden als manifest, een architectonische provocatie. Zo heeft de jury het ook begrepen én beoordeeld.

Denkbeelden van Rotterdam - Marinda Verschoor

Opleiding: AvB Rotterdam

Studierichting: architectuur

Mentoren: Jeroen Visschers, Bart Hollanders, Elsbeth Ronner, Lara Schrijver

Geïnspireerd op de methodiek van Piranesi comprimeert dit uitzonderlijke afstudeerplan verschillende tijdslagen tot één laag. Het plan heeft het karakter van een ruimtelijk theoretisch-historisch onderzoek naar de Boompjes in Rotterdam. De schitterende presentatie toont een nieuw ruimtelijk beeld dat is opgebouwd uit gebouwen die er ooit stonden, bestaande bouwwerken en nieuwe ontwerpen. Het resultaat werkt als een eye-opener. Zo hadden de Boompjes er ook uit kunnen zien. Je zou het kunnen zien als een willekeurig beeld, maar juist dat illustreert de denkruimte. Het voedt het besef dat het er ook anders uit zou kunnen zien, het biedt een ander perspectief op de plek. Bovendien is het beeld het resultaat van een strategie die ook op andere locaties kan worden toegepast. Dat alles maakt het plan bijzonder waardevol. De stoere, verleidelijke visualisatie draagt sterk bij aan het stimuleren van het denken over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de plek en de autonome kracht van architectuur. Daarmee bereikt de ontwerper het gestelde doel om de zorgvuldige gedachtevorming over de ruimtelijke kwaliteiten van een locatie te stimuleren middels het bieden van inspirerende aanknopingspunten voor een mogelijke toekomst.

Dynamic Thresholds - an architectural ecosystem - Nick van Dijke

Opleiding: AAS Tilburg

Studierichting: architectuur

Mentoren: Jackel Henstra, Jan Willem van Kuilenburg, Pieter Feenstra

Het ontwerp bestaat uit een woonorganisme in de wijk 't Zand in Tilburg, dat vooral is bedoeld om tegemoet te komen aan de behoefte van de groeiende groep eenzamen. Een relevante opgave nu er steeds meer eenpersoonshuishoudens komen. Het woonorganisme is opgebouwd uit een reeks aanpasbare ruimten die steeds op verschillende manieren gebruikt kunnen worden. Een onderzoek naar gedragsprofielen van eenzaamheid is vervolgens uitgewerkt in vijf micro-leefculturen, elk met een eigen karakter in aansluiting op de behoefte van de bewoners. De kwaliteit van het plan zit in de zoektocht naar de ruimtelijke uitwerking en het idee van de woonmachine die beoogt de bewoners te faciliteren in plaats van hun woongedrag te bepalen. Het ontwerp concentreert zich op de kleine schaal. Het wonen wordt echter onvoldoende bevraagd. De ontwikkelde typologieën vallen terug op het verleden, het zijn vrijwel zonder uitzondering variaties op een gezinswoning. Ruimtelijk is het ontwerp benauwd, de middenschaal met collectieve voorzieningen ontbreekt. Wel is de complexe ruimtelijke puzzel knap opgelost met een goed ontworpen bouwsysteem.

Earthworks - Anna Zań

Opleiding: AvB Amsterdam

Studierichting: architectuur

Mentoren: Uri Gilad, Hannah Schubert, Dingeman Deijs

Met het ontwerp van vier objecten op het terrein van de voormalige ENCI cementfabriek bij Maastricht beoogt de ontwerper een nieuwe verstandhouding met de materialen uit onze aarde te ontwikkelen. Met het inzicht dat daarbij ontstaat wil het schitterend ontworpen plan ook een bijdrage te leveren aan de gehele herbestemming van de fabriek: van cement naar leem. Het fraai vormgegeven architectonisch ontwerp betreft vier nieuwe constructies: de muur, de school, de toren en het paviljoen. Allemaal zijn ze gemaakt met lokale nieuwe aarde. Ze zijn onderdeel van een opleiding waarin het ambacht en het maken centraal staat. Het complete plan is zeer relevant voor de krimpregio en de verdere ontwikkeling van het ENCI complex. De uitgebalanceerde, rake combinatie van esthetiek, materialisatie, educatie en ontwikkelingsstrategie biedt een naadloos antwoord op de opgave.

Eens een eiland - Hidde van der Grind

Opleiding: AvB Rotterdam

Studierichting: stedenbouw

Mentoren: Dirk van Peijpe, Walter de Vries, Thijs van Spaandonk, Alexandra Sonnemans

Dit afstudeerplan richt zich op de transformatie van Rozenburg. Het doel is om de toekomst van het dorp te combineren met de duurzame transitie van de Rotterdamse haven. In 2050 moet de haven klimaatneutraal zijn en dit plan grijpt dat gegeven aan als uitgelezen kans om Rozenburg weer aan de haven te verbinden. Aan het ontwerp gaat een overtuigend onderzoek vooraf naar de haventransitie. Interessant is de wijze waarop aan de hand van persoonlijke verhalen van verschillende personages de transformatie wordt geïllustreerd. De zorgvuldig ontwikkelde strategie leidt tot een goed plan op hoofdlijnen. De ambitie om wonen, werken, dorp en haven te verbinden is prima. Er wordt een interessante toekomst geschetst, maar in de ruimtelijke uitwerking blijft het plan schematisch en komt het niet echt tot leven.

Explicating Privacy - Arghavan Khaefi

Opleiding: TU-Eindhoven

Studierichting: architectuur

Mentoren: Bernard Colenbrander, Hüsnü Yeğenoglu, Sjef van Hoof

De kracht van dit afstudeerplan ligt bij het interessante onderzoek en de schitterende beelden die beide bijdragen aan het denken over het thema van de privacy. Met de ambitie om de rol van architectuur te onderzoeken bij het creëren van privacy stelt de ontwerper zichzelf een interessante opgave die relevant is voor het vakgebied en aansluit bij de actualiteit. Het onderzoek presenteert een inspirerende waaier aan noties en verbeeldingen van het thema. De ruimtelijke uitwerking blijft echter heel formeel en traditioneel, ze mist daardoor de overtuigingskracht die nodig is om antwoord te geven op de onderzoeksvraag.

Festivalscape: The Floating Pavilion - Pei-Jung Lee

Opleiding: Artez Corpo Real

Studierichting: interieurarchitectuur

Mentoren: Eric de Leeuw, Lucia Luptáková

Het ontworpen tijdelijke paviljoentje bestaat uit een leuke bouwdoos die steeds in een andere configuratie opgebouwd kan worden om plaats te bieden aan een ritueel. Het plan is aardig maar graaft niet diep. Het ruimtelijk ontwerp is weinig aansprekend.

Ideal City - Karel van Zanten

Opleiding: AvB Rotterdam

Studierichting: architectuur

Mentoren: Claudio Saccucci, Dirk van der Meij, Margit Schuster, Marieke Kums

Het plan is bedoeld om de verstoorde relatie tussen de politiek en de burger te herstellen door een ruimte te creëren waar politiek en burger toenadering kunnen zoeken. De opgave sluit goed aan bij de maatschappelijke realiteit en de actuele opgave van de renovatie van het Binnenhof. Het ontwerp bestaat uit een dubbele muur om het plein voor de Tweede Kamer in Den Haag. De architectuur is bedoeld om te bemiddelen tussen politiek en burger en ze daarmee dichterbij elkaar te brengen. Het ontwerp lijkt echter juist het tegenovergestelde te bewerkstelligen. De uitstraling mist het vereiste optimisme, ze is eerder dystopisch dan utopisch. Daarmee wordt geen geschikte context geschetst die het publiek verlost om de politici te gaan opzoeken.

Incompiuto - Luca Fiammetta

Opleiding: TU-Eindhoven

Studierichting: architectuur

Mentoren: David Gianotten, Maarten Willems, Ruurd Roorda

De vele onvoltooide werken, ofwel incompiuto, vormen een groot Italiaans probleem. Dit plan wil een tweede kans geven aan één van die incompiuto, de Blufi dam in het binnenland van Sicilië en beoogt daarmee een discussie op gang te brengen over dit fenomeen. De opgave is fantastisch gevonden. De herbestemming van de gigantische onvoltooide dam krijgt gestalte in het ontwerp voor een divers programma waaronder de huisvesting van een sociaal agrarisch coöperatief, een werkplaats en een collectieve markt. De kleinschaligheid van het ontwerp vindt geen aansluiting bij de enorme schaal van de dam. De mix van functies op de onherbergzame plek is niet erg geloofwaardig als oplossing. De fascinerende plek vraagt om een uitwerking die daar een sterkere relatie mee aangaat, een tijdelijke programmering was wellicht overtuigender geweest.

Intentions for the unintentional - Linde Keip

Opleiding: WUR

Studierichting: landschapsarchitectuur

Mentoren: Rudi van Etteger, Paul de Kort

Dit afstudeerplan stelt een uiterst persoonlijke maar ook moeilijke opgave aan de orde. De projectlocatie is een braakliggend terrein in Leipzig. Het doel van het ontwerp is om in de nieuwe aanpak bij de herontwikkeling de informele kwaliteiten van braakliggende terreinen overeind te houden. De locatie is goed gekozen om deze vraag te onderzoeken. Het antwoord wordt echter vooral gezocht in het ontsluiten van het terrein. Die benadering is te beperkt. De factor tijd blijft onderbelicht in de ontwerpogave, evenals een ontwikkeling van een sublieme natuur. De gekozen ingrepen zijn minimaal, maar missen betekenis om van echte waarde te kunnen zijn. De opgave vraagt een radicalere en bredere aanpak. Daar zijn in de praktijk ook voorbeelden van, zoals de eokathedraal van Louis Le Roy en Parc Henri Matisse door Gilles Clément.

Local Production Centraal Beheer - Natasha Cleaver

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: architectuur

Mentoren: Mauro Parravacini, Paddy Tomesen, Nico Tillie

Het sympathieke afstudeerplan betreft de herbestemming van het kantoorgebouw van Centraal Beheer in Apeldoorn. Dit structuralistische gebouw werd eind jaren zestig door Herman Hertzberger ontworpen als een van de eerste kantoorruimten van ons land. Het gebouw krijgt in dit ontwerp een tweede leven als woongebouw met op de begane grond een aantal functies die gericht zijn op het stimuleren van de lokale productie van hernieuwbare grondstoffen. De nieuwe functie sluit mooi aan bij het jaren 70 karakter van het gebouw. De plattegronden zijn zeer zorgvuldig ontworpen. De architectonische uitwerking blijft oppervlakkig, vooral de gevel mist het niveau dat in het ontwerp voor het interieur wel behaald wordt.

Loiter City, Spatial Strategies to redefine a woman's place in a public realm - Divya Gunnam

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: stedenbouw

Mentoren: Caroline Newton, Els Bet

Dit activistische afstudeerplan is gelokaliseerd in India. Het doet voorstellen voor de transformatie van de openbare ruimte opdat vrouwen zich daar thuis en veilig voelen. De jury heeft veel waardering voor de keuze van de opgave en het uitgebreide onderzoek. Het onderwerp is buitengewoon interessant en relevant. Het is ook een moeilijk onderwerp. De analyse van de problematiek is trefzeker, evenals de conclusie dat het probleem vooral samenhangt met het gedrag van mensen. De ontwerper is zich

bewust van het feit dat de oplossing niet zozeer in de ruimtelijke vormgeving zit. Terecht stelt ze dan ook een breed pakket aan maatregelen voor, een soort toolbox. Het pleidooi voor een inclusief openbaar domein vraagt echter een provocerende uitwerking. De opgave heeft een belangrijke ruimtelijke component die in het wat brave en schematische ontwerp niet goed tot zijn recht komt.

Memorialis - Aron Wachelder

Opleiding: AvB Maastricht

Studierichting: architectuur

Mentoren: Maikel Willems, Saar Meganck

Een route door het landschap van de Kollenberg in Sittard eindigend bij twee paviljoens is bedoeld als passende omgeving voor begrafenisrituelen. Het plan kent een mooie thematiek en kenmerkt zich door de klassieke esthetiek van de architectuur. Met een mooi boek wordt het proces van het maken goed verantwoord. De presentatie toont een zorgvuldig ontworpen en tot in detail uitgewerkt paviljoen. Daarmee wordt het ritueel op passende wijze fysiek gemaakt. De route en vooral de interactie met het landschap komt minder goed uit de verf. Waar de route wel een notie van mooie lange lijnen in het landschap oproept, had een spannender uitwerking meer recht kunnen doen aan de opgave. Ook de hermetische paviljoens missen een goede verhouding tot het landschap, wel bieden ze een passende context voor de functie.

MODUS Museum: An Interactive Museum Experience - Başak Günalp

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: architectuur

Mentoren: Nathalie de Vries, Paul Kuitenbrouwer, Sjaap Holst, Sang Lee, Nicola Marzot

Het plezier in het maken spat van het ontwerp van een interactief museum in de Tarwewijk van Rotterdam af. De ontwerper wil ontsnappen aan de witte doos die kenmerkend is voor het doorsnee museum en slaagt daarin op overtuigende wijze. Daarnaast moet het museum ruimte bieden aan ontmoeting en is het de bedoeling om het dagelijks leven in het museum te integreren. Die ambities lijken met het voorgestelde programma op de gekozen locatie die geïsoleerd is van de omgeving lastiger te realiseren. Het lijkt überhaupt hoog gegrepen om door middel van de kunst een oplossing te bieden voor de sociale problematiek. Dat neemt niet weg dat het mooi gepresenteerde ontwerp een aanstekelijk optimisme uitstraalt.

Museu Presente - Carolina Chataignier

Opleiding: AvB Amsterdam

Studierichting: architectuur

Mentoren: Uri Gilad, Jana Crepon, Jarrik Ouburg

Met het schitterende plan voor de transformatie van het door brand verwoeste Nationaal Museum van Brazilië in Rio de Janeiro wil de ontwerper de ramp als kans grijpen om de rol van het museum opnieuw te definiëren. Ze slaagt er op overtuigende wijze in om dat doel te bereiken. De nieuwe culturele en sociale functie van het museum is ontwikkeld op basis van een diepgaand onderzoek en prachtig uitgewerkt in het ontwerp. Daarin wordt de spanning tussen het beschadigde oorspronkelijke gebouw en de nieuwe invulling goed uitgebuit. De architectuur is raak, het ontwerp is goed door alle schalen heen ontworpen. Daaruit blijkt een groot gevoel voor de relevante, actuele opgave. De relatie met de context blijft onderbelicht. Het plan is prachtig gepresenteerd.

Pelgrimage, een tocht naar de bron - Nikki Witsenboer

Opleiding: AvB Arnhem

Studierichting: architectuur

Mentoren: Arjen Aarnoudse, Ralph Brodruck, Annemariken Hilberink

De pelgrimage bestaat uit een vijfdaagse voettocht door Engadin in het Zwitserse hooggebergte. De presentatie is schitterend, vooral de boeken maken indruk. Op de route zijn vier zorgvuldig vormgegeven toevluchtsoorden ontworpen. De objecten hebben echter eerder het karakter van land-art, dan dat ze de ervaring van de wandeling versterken. Daarvoor missen ze de benodigde eigenzinnigheid.

Rethinking a Parking Garage: The City Hotel - Amabel Chiarito

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: architectuur

Mentoren: Daniel Rosbottom, Mark Pimlott, Mauro Parravicini, Sam de Vocht

De parkeergarage van de Bijenkorf in Amsterdam wordt in dit afstudeerplan getransformeerd tot een plek die moet gaan functioneren als een gemeenschapscentrum voor Amsterdammers. De opgave van de herbestemming van een parkeergarage is goed gekozen, het plan snijdt een actueel thema aan. Het mooi gedetailleerde ontwerp schiet echter tekort om als voorbeeld van een meer algemene aanpak te dienen. Daarvoor is de opgave niet voldoende fundamenteel aangepakt, de motivatie van de transitie ontbreekt.

Reviving Ponds in the Urban Network - Yi-Tang Kao

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: landschapsarchitectuur

Mentoren: Inge Bobbink, Cinco Hsinko Yu

Dit landschapsarchitectonisch ontwerp snijdt een belangrijke problematiek aan en heeft als doel om het traditionele watersysteem in Taoyuan County in Taiwan te reactiveren tot een duurzame en boeiende openbare ruimte. Het rapport presenteert een verrassend goede en grondige analyse van de opgave. De insteek waarbij de verbetering van het hydrologische systeem en de ecologie van het plangebied gepaard gaat met de ontwikkeling van de belevingswaarde van de openbare ruimte is zowel sympathiek als relevant. Het plan is goed door alle schalen heen ontworpen, maar de uitwerking blijft, vooral op de middenschaal, schematisch. Mede daardoor blijft het onduidelijk of het ontworpen hydrologische systeem goed werkt. Op het kleine schaalniveau presenteert het ontwerp een gevoelige oplossing met een mooie ruimtelijke kwaliteit. De kracht van het plan zit vooral in het verhaal.

Samen in de nieuwe stad - Nanko Boerma

Opleiding: AvB Groningen

Studierichting: architectuur

Mentoren: Gabriël Schwake, Martine Drijfholt, Clemens Bernardt

Het afstudeerproject beoogt een sociale en inclusieve leefomgeving te ontwikkelen. Daarmee stelt de ontwerper een mooi en uitermate relevant thema aan de orde. Het ontwerp is gesitueerd in de stad Groningen. Het zoeken naar collectiviteit is interessant en sluit aan bij het gedachtegoed van de jaren 70. Het plan wordt goed gepresenteerd en heeft een klassiek karakter. De uitwerking in de architectuur blijft te veel beperkt tot een stempel die herhaald wordt, de aansluiting met de context ontbreekt. Er is geen sprake van een grote greep.

Susirna - Tereza Chroňáková

Opleiding: KABK Inside

Studierichting: interieurarchitectuur

Mentoren: Fokke Moerel, Anne Hoogewoning, Gerjan Streng, Junyuan Chen, Hans Venhuizen

Met haar poëtische afstudeerplan wil Tereza de gemeenschapszin terugbrengen in het Tsjechische dorpje Libejovicke Svobodne Hory. Het plan kent een zeer persoonlijke insteek, Tereza wil in het dorpje gaan wonen en werken, maar ze weet de opgave een algemene relevantie te geven. Met het ontwerp voor een drooghuisje (Susirna) voor fruit biedt ze de fruittelende dorpsbewoners een gemeenschappelijke voorziening die reageert op de algemene problematiek van de individualisering. Ze wil na haar studie het huisje zelf bouwen en beheren. Het verhaal is mooi, net als het ontwerp dat plezier in het maken uitstraalt. De ontwerper heeft grip op het onderwerp en de relevante opgave. De belofte voor de realisatie van haar plan wordt van harte ondersteund. Ten opzichte van de meeste andere inzendingen van deze editie van Archiprix heeft het plan een beperkte mate van complexiteit.

Territory and Trans-gression: an architecture of failure - Pedro Daniel Pantaleone

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: architectuur

Mentoren: Oscar Rommens, Nishat Awan, Mauro Parravicini

De ontwerper stelt dat het project het vooruitzicht op crisis als een eeuwigdurende toestand omarmt. De dystopische insteek wordt uitgewerkt in het ontwerp voor de rehabilitatie van een verlaten industrieel complex bij Degtjarsk in Siberië. De opgave bestaat uit het bieden van aanknopingspunten voor de lokale gemeenschap tot het bouwen met afgedankte bouwmaterialen gebruikmakend van de verlaten structuren. Ten opzichte van de heftige toelichtende tekst doet deze functionele invulling braaf aan. Wel wordt deze transformatieopgave op fascinerende wijze uitgewerkt. Het ontwerp bestrijkt verschillende schaalniveaus en ook het element van de tijd is goed meegenomen. De notie van vergankelijkheid wordt treffend geadresseerd. Het fraai gepresenteerde ontwerp is tot ver in de technische details uitgewerkt.

The Calabar Sculpture Garden - Stephanie Ete

Opleiding: AvB Amsterdam

Studierichting: architectuur

Mentoren: Jo Barnet, Remco Rolvink, Joseph Litchfield

In de beeldentuin in het hart van de stad Calabar in Nigeria projecteert dit afstudeerplan een nieuw museum dat bestaat uit een aantal paviljoens die op trefzekere wijze de cultuur van de plek en het land ademen. Het museum is bedoeld voor een collectie die de identiteit van Calabar weerspiegelt. Het maatschappelijk betrokken plan slaagt erin om op gepaste wijze afstand te nemen van de koloniale geschiedenis waarbij de Nigeriaanse kunst geroofd werd en terecht kwam in buitenlandse musea, terwijl de collectie van de Nigeriaanse musea herinnert aan de koloniale invloed. Het ontwerp combineert de culturele geschiedenis met de actualiteit. De vormgeving is op treffende wijze ontleend aan de patronen van het traditionele Ukara-doek. Het ontwerp van de beeldentuin met de paviljoens vertelt een overtuigend verhaal over het herijken van de lokale cultuur. De mooie architectuur sluit goed aan op de context, er is sprake van een krachtige combinatie van architectuur en landschap.

The Workers Madinat: Housing for Migrant Workers in Oman - Ramona Scheffer

Opleiding: TU-Delft

Studierichting: architectuur

Mentoren: Nelson Mota, Jan van de Voort, Paul Chan

In eerste instantie is de ontworpen wijk van Muscat, de hoofdstad van Oman, bedoeld voor de huisvesting van arbeidsmigranten, maar de wijk is een duurzame investering in een stadswijk voor mensen met verschillende culturele achtergronden. Een zeer gedegen onderzoek is goed vertaald

naar het mooi ontworpen en mooi gevisualiseerde plan.

De opgave is relevant, de situatie waarin de arbeidsmigranten momenteel moeten leven is mensonterend. Door goed naar het gebruik te kijken en werkers te interviewen is de essentie van de opgave goed gevat en sterk vertaald in het ontwerp. De wijk is goed ontworpen, de woningplattegronden zitten mooi in elkaar. Wel lijkt het ontwerp meteen helemaal af en daar zit ook de twijfel over deze oplossing. Wie gaat betalen voor deze tot in detail goed uitgewerkte wijk, als de werkers nu vaak hun salaris niet eens krijgen? Als pleidooi voor een aanpak die zowel te goede komt aan de leefomstandigheden van de arbeidsmigranten als de kwaliteit van de nieuwe wijk is het plan zeer waardevol.

Tra Città E Fiume - Puck ten Hoop

Opleiding: TU-Eindhoven

Studierichting: architectuur & stedenbouw

Mentoren: Christian Rapp, Haike Apelt, Wouter Hilhorst

Door middel van een toeristische route wil de ontwerper het centrum van Florence verbinden met de omringende natuur. Langs de route zijn verschillende kleine interventies ontworpen die substantieel moeten bijdragen aan de kwaliteit van de route. Het ontwerp wordt voorafgegaan door een uitgebreid groepsonderzoek dat wel een mooie analyse van de stad omvat, maar geen duidelijke richting oplevert voor de uitwerking. Het plan is zeer zorgvuldig ontworpen en mooi getekend. De sequentie van gevoelige ingrepen mist echter de schaal van de stad en ze zijn te incidenteel om de route te kunnen activeren. De fascinatie voor de historie staat een eigen identiteit van het plan in de weg.

Unlocking the Potentials of Green Urban Cemeteries - Dirco Kok

Opleiding: WUR

Studierichting: landschapsarchitectuur

Mentor: Marlies Brinkhuijsen

Teneinde de kansen die stedelijke begraafplaatsen bieden om hun ecologische en functionele prestaties voor de stad te verbeteren ontwikkelt dit plan een aantal ontwerpprincipes. Deze worden vervolgens ingezet voor het ontwerp voor de Tongerseweg begraafplaats in Maastricht. De ontwerper snijdt een mooie opgave aan die breed speelt in de praktijk. De strategie om op basis van gedegen onderzoek opties voor de aanpak van de verbetering van begraafplaatsen te ontwikkelen die algemeen toepasbaar zijn is prima. De ontworpen oplossing in Maastricht overtuigt echter niet en lijkt op een verzameling van fragmenten, waarbij de cultuur en ceremonies van het begraven naar de achtergrond zijn verdwenen. Het is jammer dat er een statisch eindbeeld wordt gepresenteerd. Als antwoord op de opgave schiet dat tekort omdat het de gelaagdheid en de factor van de tijd mist.

Zoetwater erven op zilte zeebodem - Lieke Jildou de Jong

Opleiding: AvB Amsterdam

Studierichting: landschapsarchitectuur

Mentoren: Marieke Timmermans, Mirte van Laarhoven, Floris Alkemade

Het afstudeerplan biedt een inspirerend perspectief voor de pootaardappelteelt in Noord-Groningen. De streek levert 25% van de pootaardappels op de wereldvoedselmarkt, maar de productie wordt bedreigd door een reeks van factoren waaronder de zeespiegelstijging, verzilting van de bodem, overbemaling en de dramatische terugloop van de biodiversiteit. Zoetwater erven op zilte zeebodem lost alle belangrijke problemen integraal op en voegt daarbij een uitermate interessante laag aan het landschap toe. Het ontwikkelde proces bestrijkt de komende 10 tot 50 jaar. De boerenerven worden opnieuw ingericht, met name ten behoeve van de biodiversiteit en de zoetwaterhuishouding.

Bovendien vervullen ze ook een functie ten behoeve van de toeristische infrastructuur die in het gebied wordt ontwikkeld. De pootaardappelproductie wordt verduurzaamd en de hydrologische structuur wordt weer op orde gebracht. Bijzonder aan het plan is dat het, als een van de weinige

plannen, een systeem verbindt aan een ruimtelijke uitwerking. Daarbij vervagen de grenzen tussen de disciplines. Het 'nieuwe boeren' in een nieuw soort productielandschap wordt zeer zorgvuldig en geloofwaardig uitgewerkt in een integraal circulair plan. Het ruimtelijk ontwerp is van hoge kwaliteit en wordt schitterend gepresenteerd in maquettes, tekeningen en, voor extra verdieping, een goedgeschreven boek dat zo uitgegeven kan worden.